

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-693 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-4132 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-693 1, 6 IR 16 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-4159

2025 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. rugsėjo 24 d. rytinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-414) bei 2024 m. spalio 1 d. vakarinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-419), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-4132 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-4132) dėl šių priežasčių:

1.1. Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 siūloma į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti įtraukti darbo laiką, dirbtą profesionaliosios priešgaisrinės apsaugos padalinio vadovu, operatyviniu budėtoju, profilaktikos instruktoriumi, sargybos viršininku, skyrininku, ugniagesiu (gaisrininku), vairuotoju, dispečeriu, dujų ir dūmų apsaugos tarnybos meistru (priešdūminės ir priešdūjinės tarnybos meistru) darbo sutarties pagrindais (toliau – darbas darbo sutarties pagrindu), jeigu vėliau šis darbuotojas buvo paskirtas statutiniu priešgaisrinės apsaugos pareigūnu. Šis pasiūlymas prieštarauja Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatyme (toliau – Įstatymas) įtvirtintai bendrai taisyklei, kad į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai, kuri siejama su asmens tarnyba Lietuvos valstybei, skirti įskaitomas pareigūno ar kario tarnybos, be kita ko, vidaus reikalų sistemoje, laikas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2017 m. sausio 25 d. nutarime Nr. KT1-N1/2017 konstatavo, kad „nėra pagrindo teigti, jog ginčijamu teisiniu reguliavimu, pagal kurį tarnybos laikui pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti neprilyginamas darbo laikas, profesionaliosios priešgaisrinės apsaugos padalinių vadovais, gaisrininkais, gaisrininkais vairuotojais pagal darbo sutartis išdirbtas po 1995 m. sausio 1 d., nesilaikyta iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos, *inter alia* jos 52 straipsnio, kylančių reikalavimų, įstatymu nustatant pareigūnų ir karių valstybinės pensijos teisinį reguliavimą, paisyti konstitucinio teisinės valstybės principo ir Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtinto asmenų lygiateisiškumo principo“, ir nurodė, kad:

1.1.1. Įstatymo 16 straipsnyje nustatyta bendros taisyklės išimtis, pagal kurią tarnybos laikui pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti prilyginamas iki Įstatymo įsigaliojimo (1995 m. sausio 1 d.) pagal darbo sutartis profesionaliosios priešgaisrinės apsaugos padalinių vadovais, gaisrininkais, gaisrininkais vairuotojais išdirbtas laikas, jeigu šie darbuotojai vėliau buvo paskirti sukarintos priešgaisrinės apsaugos pareigūnais; šia išimtimi įgyvendintas valstybės prisiimtas

įsipareigojimas įskaityti šį laiką į tarnybos stažą, reikalingą pensijai už atliktą tarnybą skirti; valstybė nebuvo įsipareigojusi tarnybos laikui pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti prilyginti po Įstatymo, kuriuo nustatyta ši pensija, įsigaliojimo, t. y. po 1995 m. sausio 1 d., pagal darbo sutartis profesionaliosios priešgaisrinės apsaugos padaliniuose dirbto laiko, taigi nurodytą darbą dirbę asmenys negalėjo įgyti teisėtų lūkesčių, kad jų tarnybos laikui bus prilygintas ir po Įstatymo įsigaliojimo pagal darbo sutartis dirbtas laikas.

1.1.2. Iki Įstatymo įsigaliojimo ir jam įsigaliojus buvo ir yra nustatytas ypatingas vidaus reikalų sistemos pareigūnų teisinis statusas: skirtingai nei pagal darbo sutartis dirbantiems asmenims, pareigūnams keliami specialūs reikalavimai, jie turi prisiekti Lietuvos valstybei ir laikytis tam tikrų apribojimų, jiems taikoma specifinė tarnybinė atsakomybė, jie turi įgaliojimus vykdydami tarnybines funkcijas duoti nurodymus jiems nepavaldiems asmenims; tik pareigūnams nustatytos tam tikros specialios materialinės ir socialinės garantijos.

1.1.3. Priešgaisrinės apsaugos padaliniuose tarnavusių pareigūnų ir juose pagal darbo sutartis dirbusių asmenų teisinio statuso skirtumai yra objektyvus pagrindas apibrėžiant tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti asmenis, tam tikrą laiką po 1995 m. sausio 1 d. priešgaisrinės apsaugos padaliniuose dirbusius pagal darbo sutartis (vėliau paskirtus priešgaisrinės apsaugos pareigūnais), ir asmenis, atitinkamu metu tarnavusius priešgaisrinės apsaugos pareigūnais, traktuoti skirtingai.

1.2. Vidaus tarnybos stažas ir tarnybos laikas pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti nėra tapatūs. Vadovaujantis Įstatymu, į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti įskaitomas tarnybos laikas nuo paskyrimo į pareigūno ar kario pareigas dienos. Išimtis taikoma tik dėl tam tikrų darbo sutarties pagrindu laikotarpių, buvusių iki Įstatymo įsigaliojimo (1995 m. sausio 1 d.), prilyginamų tarnybos laikui pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti. Todėl Įstatymo projekto Nr. XIVP-4132 aiškinamajame rašte nurodyta aplinkybė, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 56 straipsnio 1 dalies 6 punktu, nuo 2024 m. sausio 1 d. į vidaus tarnybos stažą papildomai įskaityti laikotarpiai, kai asmuo dirbo darbą darbo sutarties pagrindu, jeigu vėliau šis darbuotojas buvo paskirtas statutiniu priešgaisrinės apsaugos pareigūnu, nėra pagrindas šį vidaus tarnybos stažo laikotarpį įskaityti į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti. Pažymėtina ir tai, kad pirmiau paminėti laikotarpiai, kai asmuo dirbo pagal darbo sutartį, yra įskaitomi apskaičiuojant priedą už tarnybos Lietuvos valstybei stažą, kuris įskaitomas į darbo užmokestį apskaičiuojant pareigūnų ir karių valstybinės pensijos dydį. Taigi, skiriant pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, darbas darbo sutarties pagrindu yra įvertinamas.

1.3. Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 teikiamam pasiūlymui įgyvendinti reikėtų papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, kurios Lietuvos Respublikos 2025–2027 metų biudžeto patvirtinimo įstatyme nenumatytos ir kurių skirti artimiausiu metu nėra finansinių galimybių:

1.3.1. Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 siūlomas teisinis reguliavimas būtų taikomas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas) šiuo metu tarnaujantiems statutiniais

priešgaisrinės apsaugos pareigūnams, kurie dirbo darbo sutarties pagrindu (toliau – tarnaujantys pareigūnai), taip pat asmenims, dirbusiems darbo sutarties pagrindu, kuriems jau paskirtos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos, bei asmenims, kurie dirbo darbo sutarties pagrindu ir buvo paskirti statutiniais priešgaisrinės apsaugos pareigūnais, tačiau teisės į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją neturi, nes nėra įgiję 5 metų tarnybos laiko pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenimis, šiuo metu yra 139 tarnaujantys pareigūnai, kuriems, pritarus Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 teikiams pasiūlymams, atsirastų pagrindas į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti įtraukti jų darbo sutarties pagrindu laikotarpius. Įvertinus Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pateiktą informaciją apie tarnaujančių pareigūnų amžių, įgytą tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti, vidaus tarnybos stažą, darbo užmokestį, naudojamą pareigūnų ir karių valstybinės pensijos dydžiui apskaičiuoti, ir darant prielaidą, kad tarnaujantys pareigūnai iš tarnybos pasitrauks sukakę 52 metus (vidutinis asmens amžius pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo metu 2023 m.), papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis (nevertinant valstybinių pensijų indeksavimo) 2025 m. sudarytų apie 60 tūkst. eurų, 2026 m. – 63 tūkst. eurų, 2027 m. – 70 tūkst. eurų.

1.3.2. Nėra galimybių įvertinti papildomą valstybės biudžeto lėšų poreikį Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 teikiamam pasiūlymui įgyvendinti tuo aspektu, kad, perskaičiuojant jau paskirtas pareigūnų ir karių valstybines pensijas asmenims, kurie dirbo darbo sutarties pagrindu, taip pat nustatyti papildomą valstybės biudžeto lėšų poreikį pareigūnų ir karių valstybinėms pensijoms mokėti asmenims, kurie dirbo darbo sutarties pagrindu, buvo paskirti statutiniais priešgaisrinės apsaugos pareigūnais ir nėra įgiję 5 metų tarnybos laiko pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti, todėl teisės į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją neturi, tačiau, įskaičius darbo sutarties pagrindu dirbtą laiką, šią teisę įgytų, nes buvusių statutinių pareigūnų, kurie tarnavo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente, duomenys apie darbą darbo sutarties pagrindu bei jo trukmę yra perduoti į archyvą. Pažymėtina ir tai, kad Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 nėra siūloma nustatyti konkrečių laikotarpių, kuriais darbas darbo sutarties pagrindu galėtų būti įskaitytas į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti. Tad buvusių statutinių pareigūnų, kurie tarnavo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente, tarnybos bylų, kurios yra perduotos į archyvą ir kurias reikėtų įvertinti pritarus Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 teikiams pasiūlymams, imtis yra didelė. Be to, net identifikavus šiuos asmenis ir jų darbo sutarties pagrindu laikotarpius, šiuos duomenis reikėtų sugretinti su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacinėje sistemoje turimais duomenimis apie šiems asmenims paskirtų pareigūnų ir karių valstybinių pensijų dydžius, įskaitytą tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti. Šis procesas pareikalautų neproporcingai didelių žmogiškųjų išteklių ir laiko sąnaudų, taip pat ir su tuo susijusių valstybės biudžeto lėšų.

1.3.3. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad „teisės norma, kuria valstybė prisiima atitinkamą įsipareigojimą, <...> turi būti paremta materialiniais ir finansiniais ištekliais“ (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 12 d. nutarimas, bylos Nr. 8/96) ir kad „įstatymų leidėjas

negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai“ (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas, bylos Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03). Atsižvelgiant į tai, kad valstybės biudžetas planuojamas įvertinus pagrindines rizikas valdžios sektoriaus finansams, tokias kaip rizikos dėl geopolitinės padėties pokyčių ir jos galimo poveikio Lietuvos, Europos Sąjungos ekonomikoms, žmonėms, saugumo padėčiai, siekiant išlaikyti visų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų tvarumą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, užtikrinti apsaugą nuo ekonominių svyravimų, taip pat, įvertinus tai, kad pagal siūlomą teisinį reguliavimą prireiktų papildomų valstybės biudžeto lėšų, artimiausiu metu finansinių galimybių Įstatymo projektu Nr. XIVP-4132 teikiamam pasiūlymui įgyvendinti nėra.

2. Pritarti Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 1, 6 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4159 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-4159) siekiui – tobulinti pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo buvusiems muitinės pareigūnams teisinį reguliavimą, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projekto Nr. XIVP-4159 nesvarstyti dėl toliau nurodytos priežasties.

Siekdama užtikrinti valstybinių pensijų sistemos tobulinimą, kuris, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 5 punkte įtvirtintu teisėkūros efektyvumo principu, reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės, gali būti įgyvendintas tik kompleksiskai sprendžiant valstybinių pensijų sistemos problemas, ir įgyvendindama Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 160 punkto nuostatą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė planuoja iki 2028 m. II ketvirčio pateikti Seimui svarstyti Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 pakeitimo įstatymo ir kitų pensinio pobūdžio išmokas iš valstybės biudžeto reglamentuojančių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, kuriais bus siūloma sistemiškai tobulinti minėtų išmokų teisinį reguliavimą.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras